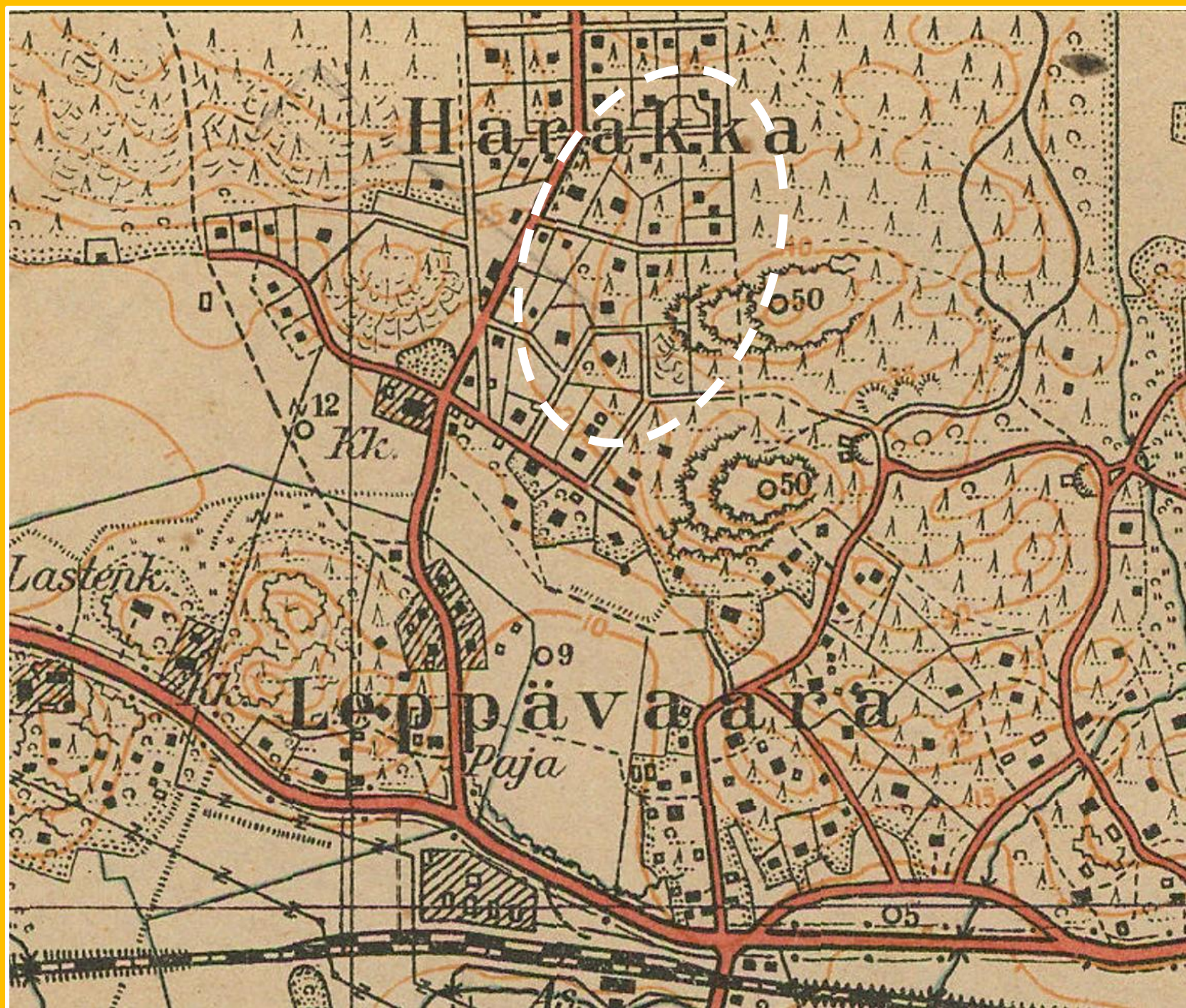


Harakan ensimmäiset palstat ja niiden tarinat, osa 2

Leppävaaran
kansalaismuisti-ilta
26.2.2025
Arja ja Markku Salmi



Palstakaupan puitteet

- 1800-luvulla Suomi alkoi teollistua ja kaupungistua
- Tilaton väestö lähti etsimään työtä kaupungeista, joiden laita-alueet slummiutuivat
 - Herrasväki hakeutui kesäksi huvila-alueille
- Maatalouden kannattavuus laski
 - Maan myynti palstoiksi oli viljelyä kannattavampaa
- Syntyi huvilayhdyskuntia ja hallitsemattomia ”taajaväkisiä yhdyskuntia”



Foto Sigris Brander
Helsingfors 1911

Agricolan katu Kuva: HKM

- Ensimmäinen sortokausi päättyi 1905 vallankumoukseen – Venäjä hävisi Japanin sodan
- Itämeren laivastoa keskitettiin Helsinkiin ja linnoitustyöt käynnistyivät
 - Leppävaaraan 4 000 vallirakentajaa ja sotilasta
 - Sotatila astui voimaan
- Vallityöt ja palkanmaksu loppuivat 1917 vallankumoukseen
- Sisällissota keskeytti palstakaupan 1918



Kuva: EKM

- 1920-luvun torppari-vapautus
 - Nybacka, Lövkulla, Mäkkylä
- 1930-luvun lama iski lujaa Harakan tehdastyöläisiin
 - Moni palsta palautui myyjälle
- 1945 jälleenrakennuskausi
 - Rintamamiesten ja siirtoväen asuttaminen
- Rakennuskielto astui voimaan 1964 ja talot rappeutuivat nopeasti
- Ensimmäinen kerrostalokortteli oli ”Hevosenkenkä” 1980-luvun alussa



**Hartmanin talo, Nybacka
1938. Kuva: Linnea Cohen**

Harakan ensimmäinen palstoitus 1907

Albergan / Leppävaaran pohjoisosan maanomistus 1900-luvun alkupuolella

- 1 Albergan kartano
- 2 Bergansin rustholli
- 3 Mäkkylän virkatalo
- 4 Lövkullan torppa
- 5 Nybackan torppa
- 6 Leppävaaran kartano
- 7 Kilon kartano



Karttapiirros Arja Salmi, kartta: Espoon karttapalvelu

Kustaa "Kössi" Koskinen

- Koskinen oli luonut varallisuutensa kaupalla ja kansanravintoloilla
- Hän osti 1905 Bergansin perintötalon
 - Bergans oli ainoa talonpoikaistalo, joka oli säilyttänyt itsenäisyytensä
- Koskinen palstoitti Bergansin pohjoisen metsäpalstan
- Koskinen käynnisti 1906 palstakaupan aggressiivisella mainoskampanjalla
 - Ensimmäinen palstoitus sisälsi 69 palstaa metsäpalstan eteläosassa
- Harakka syntyi Koskisen maille

№ 53 A. UUSI **SUOMETAR.** 1907.
Suomenlainen Maaliskuun 3 pnt.

Edullisia

HUVILA-PALSTOJA

lähellä Albergan pysäkkiä.

Matka Helsingistä 13 kilometriä maanteitse, 11 rautateitse ja 8 vesiteitä.

Pitkäaikaisella vähittäismaksulla

myy

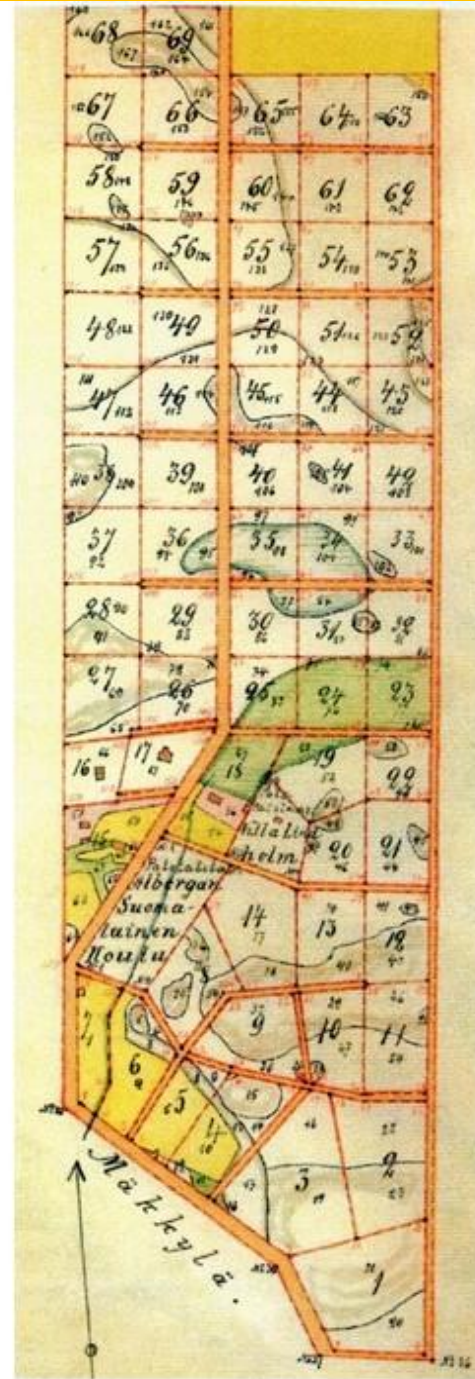
K. A. Koskinen.

Lähempiä tietoja antaa

kaupanjohtaja **A. Räsänen** joka arkipäiviä kello 3 ja 7 välillä iltapäivällä allekirjoittaneen kauppalikkeessä Itä-Heikinkatu 9 sekä pehtoori **J. E. Tlander** itse paikalla Bergans'in talossa silloin kun hän on kotosalla.

Koskisen ensimmäinen palstoitus 1907

- Palstoitusalueen etelärajana ovat nykyiset Harakan tie ja -kuja ja pohjoisraja ulottui Hempon- ja Peiponteiden korkeudelle
- Palstoitus kattoi 69 numeroitua + 2 muuta palstaa Valtatien (nykyisen Lintuvaarantien) molemmin puolin.



Hempontie

Pikkulinnunreitti

Kiskottajankuja

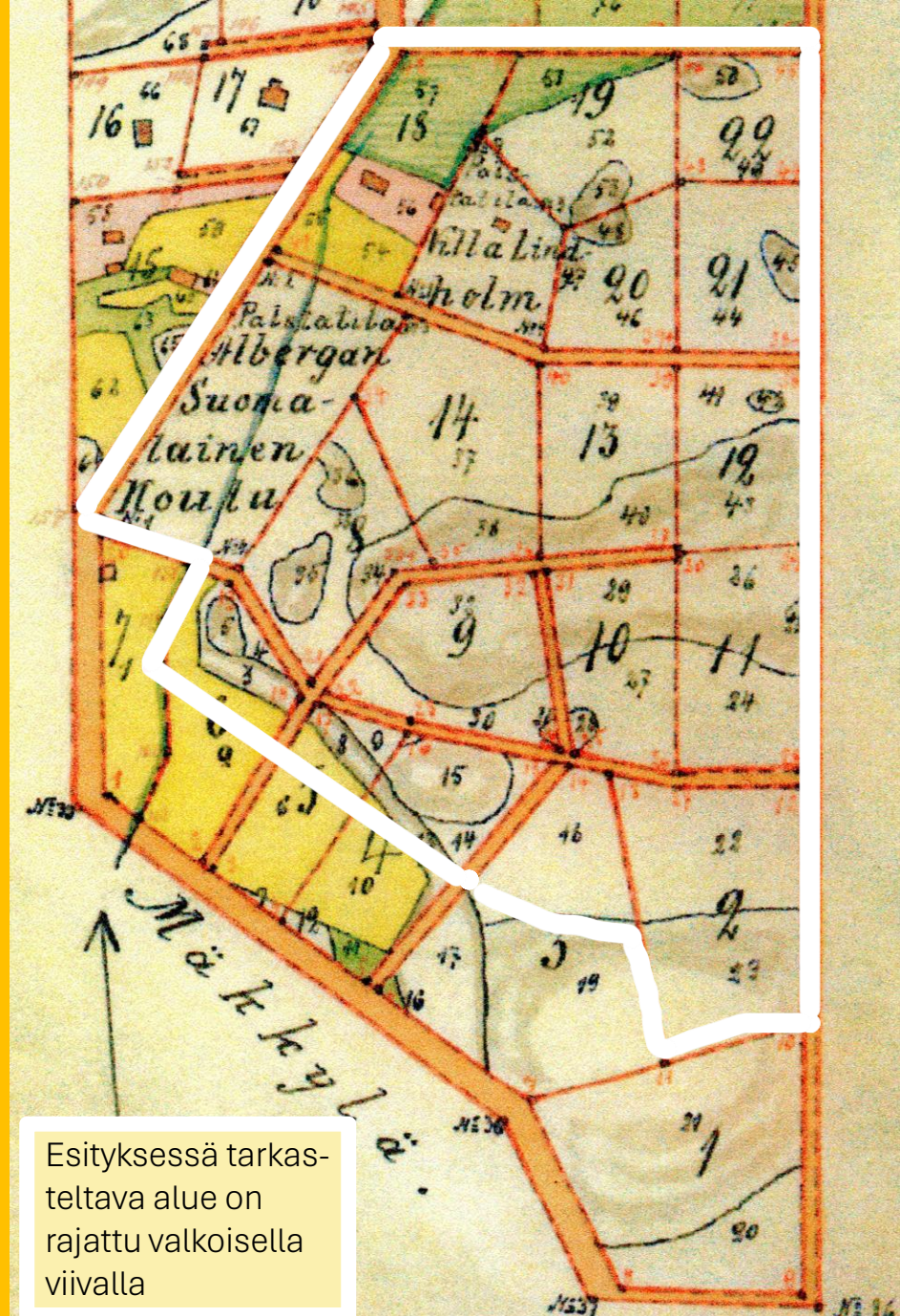
Vallikatu

Rautakiskonkuja

Ajurinkatu

Porarinkatu

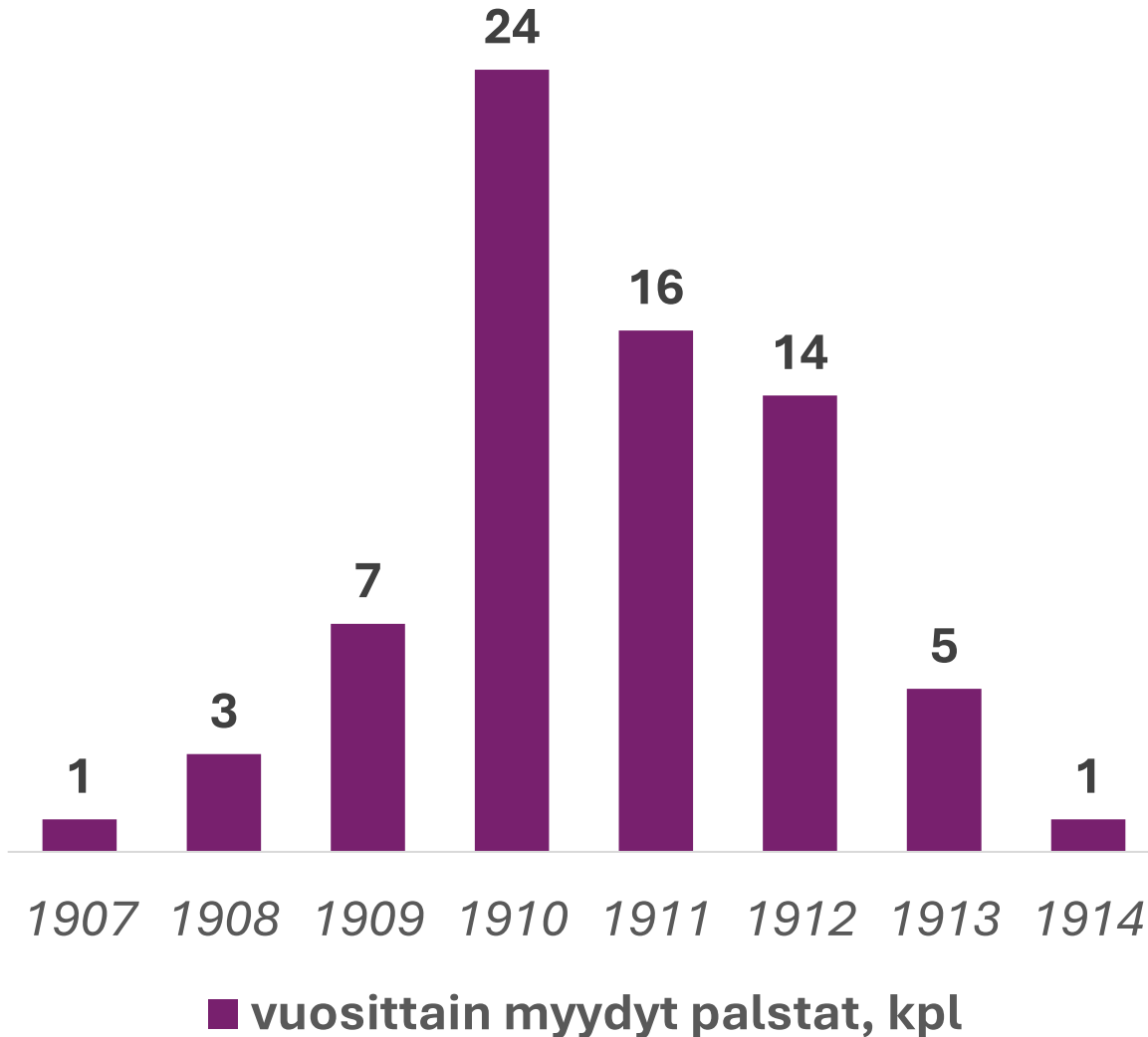
Harakantie/-kuja



Esityksessä tarkasteltava alue on rajattu valkoisella viivalla

Ensimmäiset palstat myytiin nopeasti loppuun

Vuosina 1907-14 Koskinen möi yhteensä 71 palstaa



1907

P 17: H. Packalen, G. Ullmanen,..., Taimiset, ..., Kepsut

1908

P 18: Mäkelät, Haataja, Gustafssonit

P 25: Vahlhelmit, Kilpiset, Muinoset

P Lindholm: E. Lindholm, Sundströmit, Gustafssonit

1909

P 12: August Itkonen (jäänyt rakentamatta, nyt puistoa)

P 13-14: Antti Niklander (k.lääk. Feiringin asunto, vuokralaisia)

P 24: G. Ullmanen (pysyi 1970-luvulle asti suvulla)

P 26: Rkm Rousti, ..., Silberbergin silkkikutomo...

P 28: Rkm Väänänen, ..., Kivimäen lastenkoti,...

P 30: J.Selin, Stoorit, Hokin kauppa

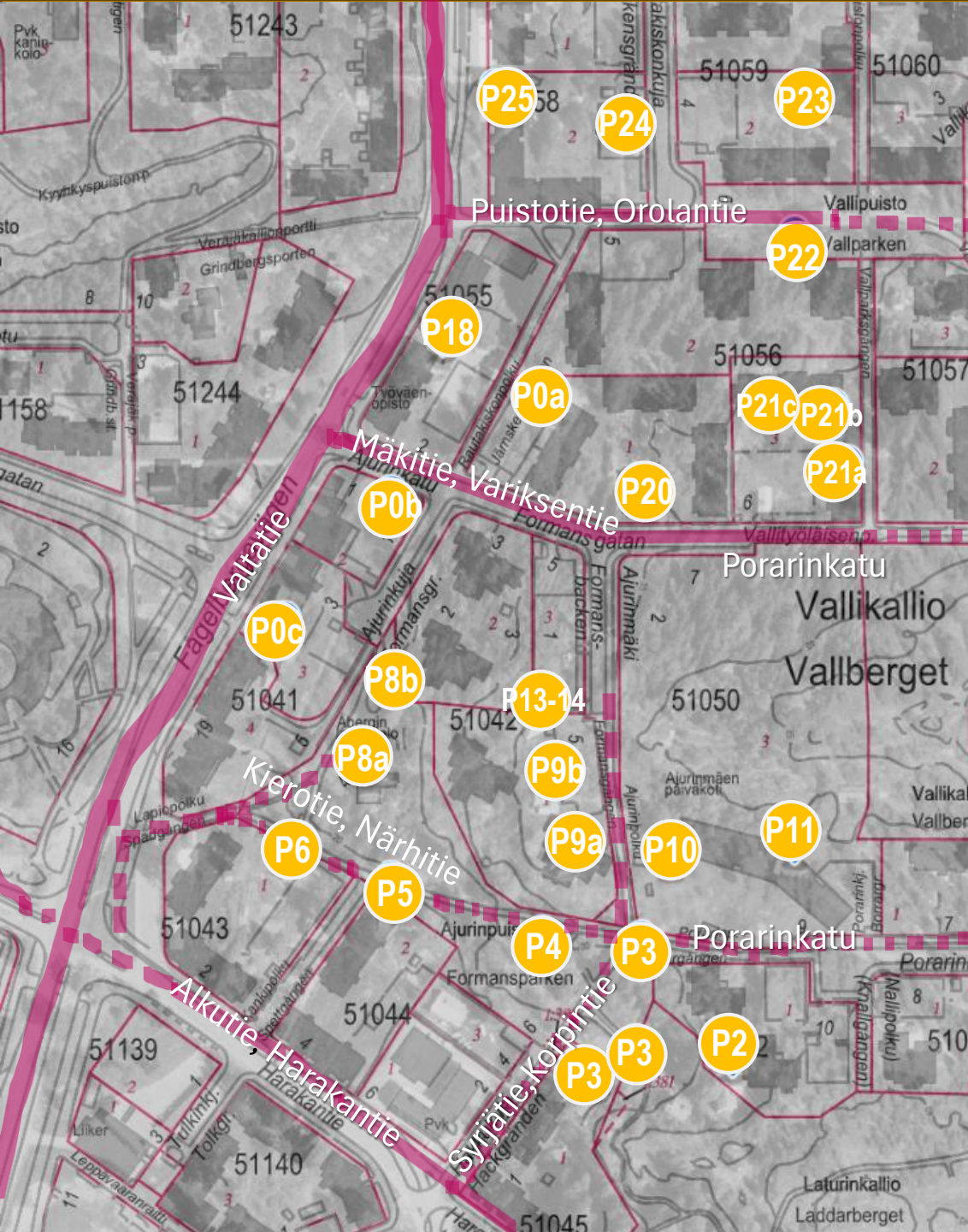
1910

P Alb. suomalainen kansakoulu: jaettiin moneen osaan

P 20: Eversti Bruno Armfelt, Vuorisalo

P 21: J. Malk, Örling, ..., Alanen, Kaatrakosket, Aarniot,...

P 22: Wuolijoet, kapteeni Roosin perhe, Warpanen



Harakan ensimmäiset palstat

- P 0b: Albergan suomalainen kansakoulu, Johan Åberg
- P 0c: Albergan suomalainen kansakoulu, Aution palsta
- P 2: Taksari Felin
- P 3 a-c: Korpintien itäinen syrjä
- P 4: Räsäsen vanha albergalaishuvila
- P 5: Ståhlhammar
- P 6: Stenman
- P 8a: ”Torni-Åberg”, Åbergin lastentalo
- P 8b: HYKAA
- P 9a: ”Bergåsa”
- P 9b: ”Bredablick”
- P 10-11: Rakennusmestarit Rantanen ja Sumu
- P 13-14: Niklander
- P 18: Haataja, myöh. Gustafssonin talo
- P 0a: Villa Lindholm
- P 20: Mäkitien tuntematon eversti Bruno Armfelt
- P 21: Mäkitie 5:n palstat
- P 22: Hella ja Sulo Wuolijoki
- P 23: Ullmanin perunamaa
- P 24: Villa Ullman
- P 25: Vahlhelm, myöhemmin Muinosen talo

Harakan palstojen tarinoita



**Helvi ? ja Sirkka Ek.
takana ylhäällä
Häggströmin huvila.
Kuva: Teuvo Ek**

Palstan ”Albergan suomalainen kansakoulu” alkuvaiheita 1/2

K. A. Koskista pidetään suomalaisen kansakoulun isänä Albergassa

- Hän perusti yksityisen koulun 1906 ja varasi sille koululle nimetyn kookkaan tontin Harakan palsta-alueeltaan Valtatien varresta.

Koulutoiminta alkoi tällä palstalla ennestään olleessa pienessä tuvassa

- Tilat olivat riittämättömät ja toiminta siirrettiin 1909 Bergansin tilakeskukseen

Koulupalsta otettiin asumiskäyttöön

- 1910-13 Koskinen myi Harakan koulupalstan kirvesmies Fredrik Tammelle, joka ilmeisesti myös asui perheineen kouluna olleessa tuvassa
- 1913 kansakoulupalsta jaettiin osiin ja myytiin eteenpäin asuinpalstoina
- 1915 henkikirjojen mukaan Edla Sippola asui aiemmin kouluna toimineessa mökissä



Kuva: EKM 1973

Palstan ”Albergan suomalainen kansakoulu” alkuvaiheita 2/2

K. A. Koskinen palkkasi 1909 kansakoulunsa opettajaksi Edla Sippolan.

Kuvassa opettaja Sippola oppilaineen Bergansin tilakeskuksen vanhan tuparakennuksen pihassa

- Edla Sippola ehti olla Leppävaarassa opettajana 36 vuotta.
- Kunnan ylläpitämä kansakoulu valmistui lopulta vasta 2021 Mäkkylän virkatalon lahjoittamalle maalle.



Kuva: Ulla Helsti

P 0b: Albergan suomalainen kansakoulu, Johan Åberg

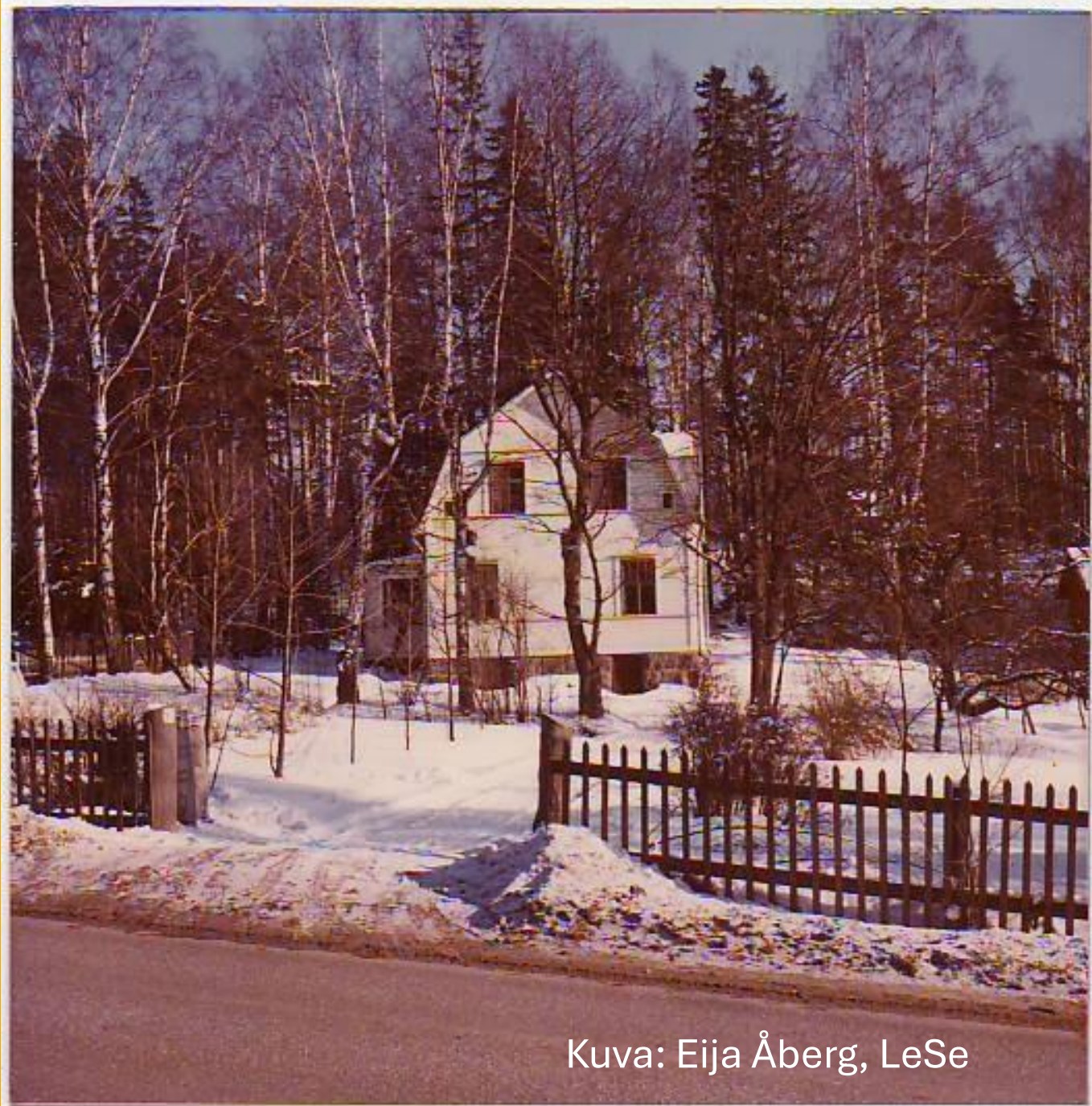
Kirvesmies Johan Åberg osti v. 1913 puolet isosta palstasta, jonka Koskinen oli alun perin varannut koulua varten.

Toinen puolisko myytiin Liliukselle.

Huomiota kiinnittää tonttia ympäröivät lauta-aidat ja puutarha.

Palsta ja talo säilyivät perheessä siihen asti, että maa myytiin Hartelalle.

Nykyosoite olisi Lintuvaarantie 23 (Ajurinkadun kulma)



Kuva: Eija Åberg, LeSe

P 0c: Albergan suomalainen kansakoulu, Autioiden palsta

Koskisen alun perin koulua varten varaama palsta jaettiin aluksi useampaa osaan. Yksi näistä oli Valtatien varressa sijainnut eteläisempi palsta, joka siirtyi vuonna 1915 työmies A. Nymanille ja vuotta myöhemmin neiti A. Lindqvistille. Tieto puuttuu vielä siitä, milloin palsta siirtyi Autioille ja kuka rakensi talon.

Toinen neljännes myytiin Liliuksen huvilassa toimineelle lastenkodille.

Tätä ja sen jatkeena olevaa J. Åbergin palstaa ympäröi komea lauta-aita ja pihapiirissä oli rehevä puutarha.



Kuva 1960-luvulta: LeSe

Koulutontista oli Autioiden eteläpuolella jo v. 1911 erotettu pieni ”Tölli” -palsta omaksi palstaksi. Siinä vanhastaan olevassa mökissä tiettävästi asui Bergansin työväkeä, kunnes 1919 palsta siirtyi lastenkodin ja myöhemmin ”Torni-Åbergin” omistajalle. Koulutontin läpi virtasi alkujaan pieni puro.

Autioiden palsta Valtatien varrella. Kuva: Lese



P 2: Taksari Felinin palsta

Talonomistaja Arvid Holming osti Koskiselta 1912 lukuisia palstoja

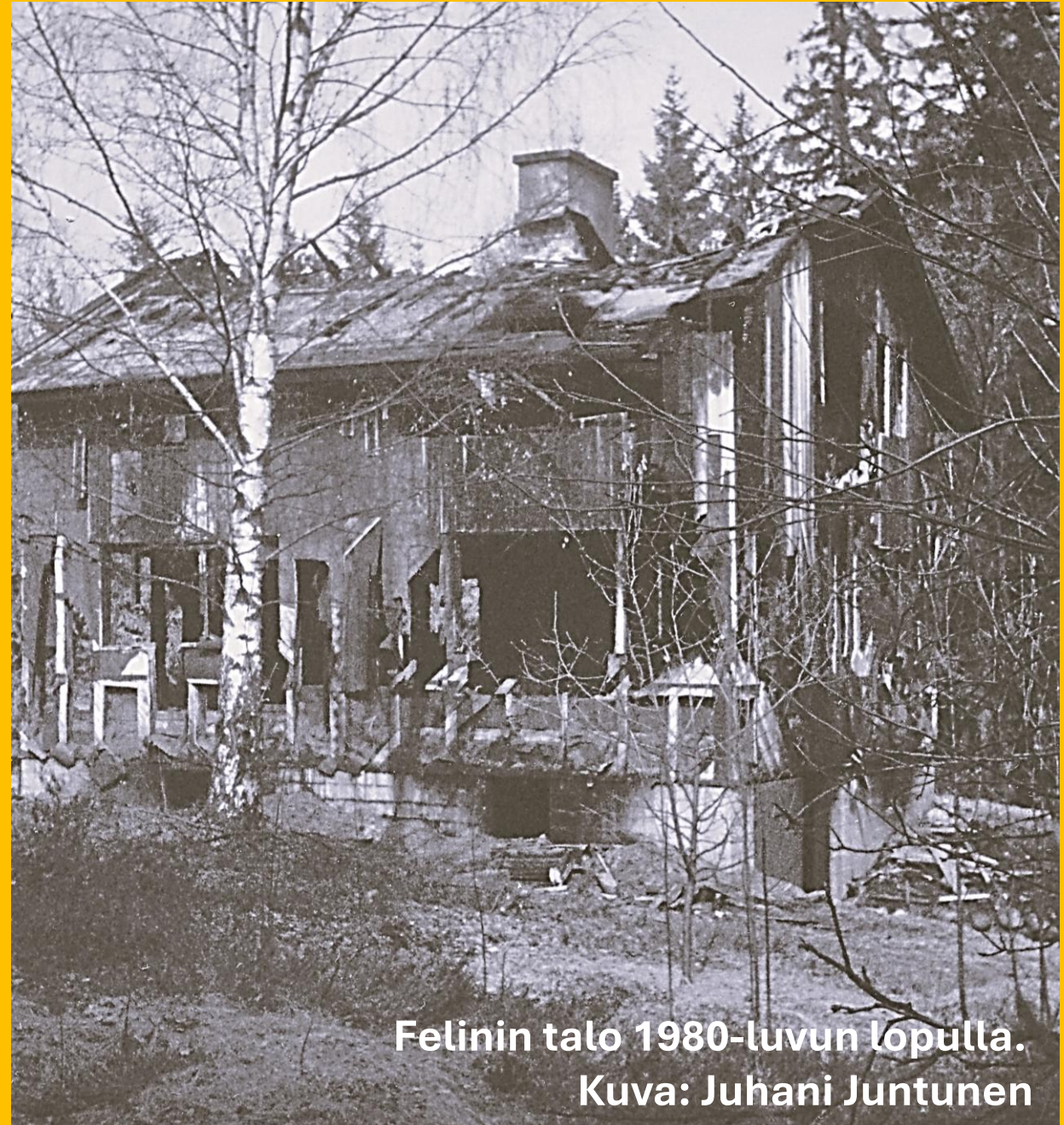
- Yksi näistä oli Orolankallion kupeessa sijainnut palsta nro 2
- Se myytiin edelleen 1914 Agronomi Rautajoelle ja tilanomistaja Packalenille.

Palsta siirtyi 1940 Emil Felinille

- Hän on taksikuski ja Leppävaaran taksiaseman perustajia.

Juntusen perhe asui talossa pari vuosikymmentä vuoteen 1984

- Lopulta talo myytiin urakoitsijalle



Felinin talo 1980-luvun lopulla.
Kuva: Juhani Juntunen

P 2: Leppävaaran taksit 1956



Kuva: EKM

Hannu Vepsän mukaan vasemmalta oikealle: Pobeda ilman kuljettajaa, Tapio Vepsä ja Plymouth, Valter Palosaari ja Opel Kapitän, Bertil Lindgren ja Chevrolet, Emil Felinin ja Pobeda, Veikko Riikonen ja Warzava tai Pobeda?. Oikean puolimmaisensa Saabin omistajaa ei tunnustettu, auto ei ehkä ollut taksiajossa

P3: ”Korpintien idänpuolinen syrjä”

Talonomistaja A. Hollming osti 1912 Orolanmäen kupeesta useita palstoja

- Maastoltaan vaikea palsta 3 säilyi pitkään tyhjänä
- Vallitöiden aikaan palstojen 3 ja 4 väliin tehtiin kivetty tykkitie, joka myöhemmin nimettiin Syrjätieksi
- Palstan eteläosaan valmistuivat jo 1920-luvulla As Oy Omakoti ja Lundgrenin talo sekä ylemmäs rinteeseen ja poliisi Vaahteran talo. Palsta oli silloin siirtynyt rakennusmestari Ivanoville
- Ivanov jakoi 1924 palstan jyrkemmän yläosa kolmeen osaan:

P 3a”Villa Berg”, joka ehti olla parilla omistajalla kunnes päättyi Miettisille

P 3b ”Suo”, joka 1929 siirtyi fil.kand. K. Raskille ja 1950-luvun alussa Lipun perheelle

P 3c ”Kuoppa” (rek.nro 1:382), josta tuli Villa Bredablickin (ks. myöh. kohde P 9b) kaivopalsta



Kuva: Jukka Lippu

P 3a: Miettisen palsta

”**Villa Berg**” ehti olla parilla omistajalla kunnes päätyi Miettisille ehkä 1940-luvulla

Miettiset viettivät palstalla olevassa kesämökissä kesä ja asuivat talvet Helsingin Hakaniemessä

Palstalla olevassa isommassa talossa pidettiin vuokralaisia, välillä jopa kaksi vuokralaista yhtä aikaa.



Kuva: Jukka Lippu



Miettisen sauna. Kuvat: Jukka Lippu

P 3b: "Suo" Lipun palsta



Kuva: Jukka Lippu

P 4: Räsäsen vanha albergalaishuvila

Alkutieltä ylös Kiertotielle ulottuvan palstan korkeimmalle kohdalle rakennettiin kookas albergalaishuvila, luultavasti jo 1910-luvulla.

Palstan hankki alkujaan 1911 Scoschkoffin pariskunta, mutta omistus siirtyi 10 vuotta myöhemmin fil.maist. Aarne Auviselle ja lääk.tri Kaarle Tiisalalle.

Huvila lienee ollut kesähuvilakäytössä jo 1910-luvulla, sillä Auvisen puhelinnumero löytyy jo vuoden 1914 luettelossa.

Vuonna 1928 omistus siirtyi insinööri Räsäsen perheelle (heistä kerrottiin jo viime kerralla) ja talo tunnetaan parhaiten heidän nimellään. Räsäsen aikana talon yläkerrassa asuivat Kunnasvuoret. Rouva oli kaikkien tuntema postinjakaja.

Huvila paloi 1976. Nykyisin sen paikalla on Ajurinpuisto. Tontilla on vallihauta.



Kuva: Räsäsen albumi, Lese

Räsäsen huvilan yläkerrasta oli komeat näkymät Leppävaaran aseman suuntaan ja ikkunoissa oli upeat värilasit.



**Räsänen talo Korpintien
suunnasta. Kuva: Jukka Lippu**

P 5: Paulinin ja Ståhlhammarin palsta

Metallityömies E. Paulin osti palstan nro 5 rajanaapureilta (Auvinen-Tiisala), jotka olivat v.1921 hankkineet vierekkäiset palstat 4 ja 5.

Pitkä palsta ulottui Kiertotieltä Alkutielle. Talo rakennettiin palstan toiseen päähän, ja sai osoitteeksi Kiertotie 6.

Alkutien puoli palstaa oli peltomaata ja Kiertotien puolella oli tiheä kuusiaita.

Vuonna 1935 metallisorvaaja Johannes Ståhlhammar osti Paulinin talon ja tontin 1935.

Talo myytiin Hartelalle.



Kuva: LeSe



**Stålhammarin huvila ja kuusiaita
Kiertotiellä. Kuva: Jukka Lippu**

P 6: Stenmanin palsta

Karl Lilius osti 1914 huvilansa naapuripalstan ja myi sen 1918 talonmies Fredrik Lehtiselle.

Myöhempiä omistajia ovat olleet Aino ja Väinö Reihovaara ja viimeiseksi Stenman.

Asukkaista muistetaan mm. ompelija Huttunen, leipuri Arpiaisen perhe ja Kettusen perhe, joka muutti Kanadaan.

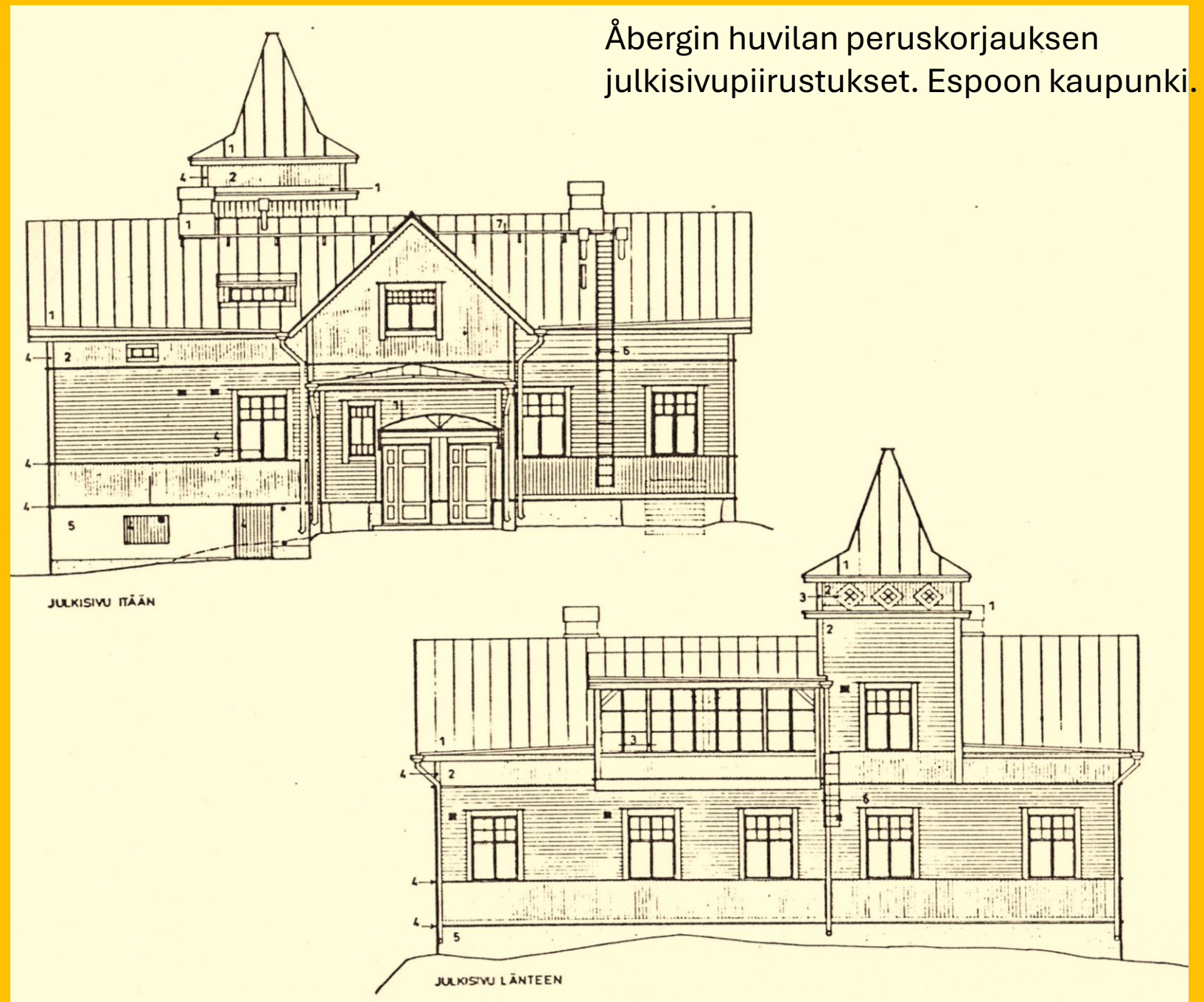
Tämäkin talo myytiin Hartelalle 1975 ja se oli pitkään tyhjillään.



Stenmanin talo oli Tornio-Åbergin naapurissa, os. Kierotie 4. Kuva EKM

P 8a: ”Torni-Åberg”

- Maalarimestari H. J. Malk osti palstan 1911 ja rakensi sille huvilan
- Huvila siirtyi merikapteeni Alex Fagerströmille 1912
- Talonomistaja Karl Lilius osti huvilan ja palstan 1913



P 8a: Elli Tompuri ja Lauri af Heurlin

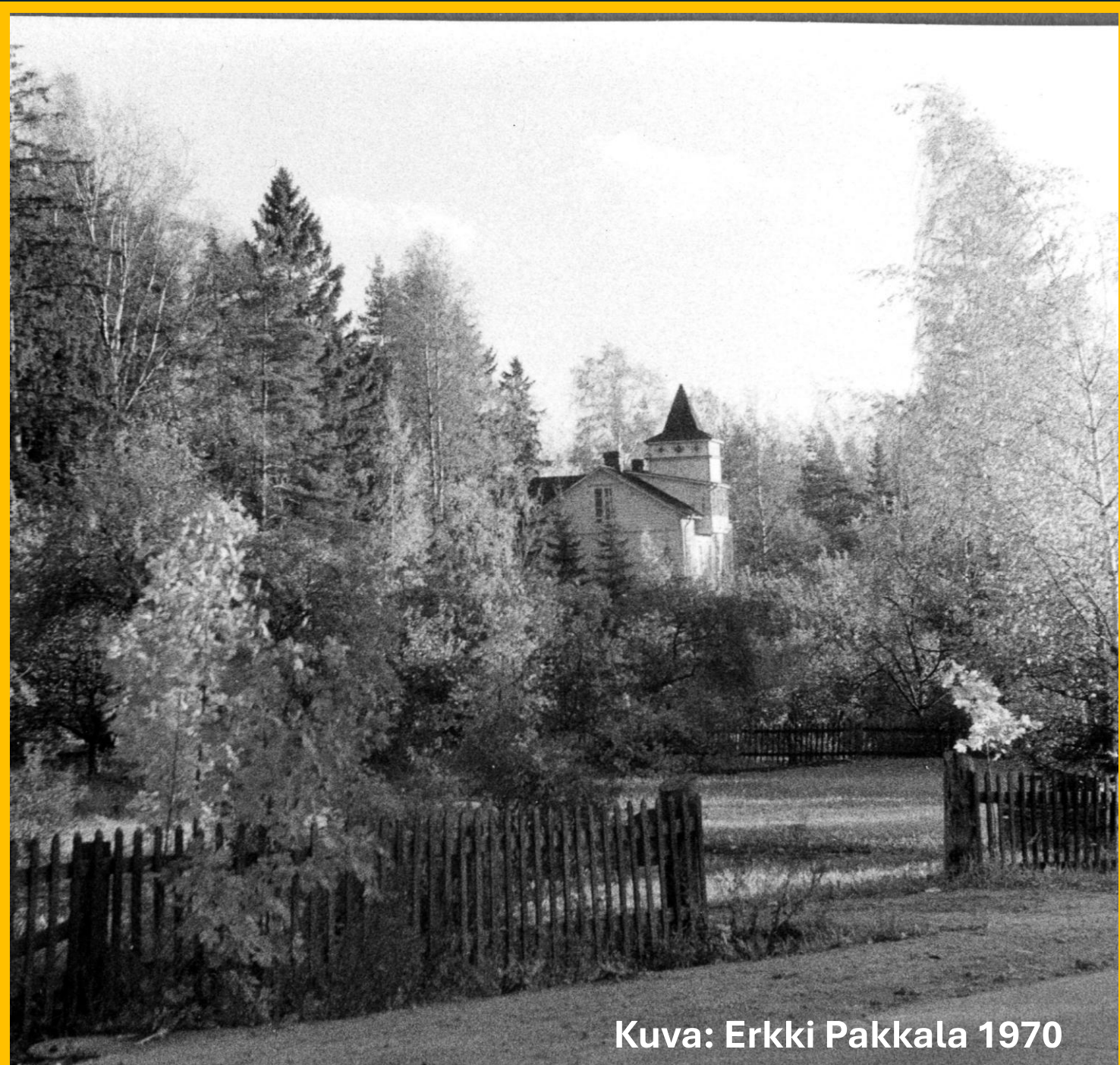
- Vuokrasivat Liliuksen huvilan ja asuivat siinä 1915 asti poikiensa Laurin ja Kaarlon kanssa
- He muuttivat vallitöiden melua pakoon Leppä-vaaran kartanon puolivalmiiseen asuintaloon



Kaarlo af Heurlin Torni-Åbergin edessä 1973. Kuva Martti af Heurlin

P 8a: Kailan perhe punaisia paossa

- Kailat muuttivat nykyiseltä Vallikadulta syksyllä 1918 Liliuksen huvilaan ”liian punaista naapurustoa pakoon”
 - Y. P. I. Kaila muistaa, että talossa ei ollut sähköä vaan karbiinilamput
 - Huvilassa oli ”sisävessakin, jota vain lapset saivat käyttää. Sen tuotteet menivät eräänlaiseen kaukaloon, joka oli uloskantamalla tyhjennettävä”



Kuva: Erkki Pakkala 1970

P 8a: Tyttöjen lastenkoti

- Fruntimmersföreningen i Helsingfors piti huvilassa lastenkotia 1919-1929
- Lastenkodissa oli vuosittain 10-12 tyttöä

Fruntimmersföreningen i Helsingfors.

Fruntimmersföreningen i Helsingfors r. f. har under år 1926 liksom förut huvudsakligast inriktat sin verksamhet på understödjande av Pauvres honteux ävensom på upprätthållandet av föreningens barnhem för flickor i Alberga. Den av föreningen föregående år i saluståndet i Gardeshallen igångsatta försäljningen av arbeten, förfärdigade av personer tillhörande Pauvres honteux, har under året fortsatts.



Kuva EKM

P 8a: Åbergin huvila

- Axel ja Alice Åberg muuttivat huvilaan 1930
- Heidän lisäksi talossa oli vuokralaisia
 - Sodan jälkeisen asuntopulan aikana vuokralaiset valitsi Espoon kunta
- Huvilan länsipuolella oli perunamaa, kasvimaita ja iso omenapuutarha
- Palsta myytiin Hartelalle 1975 yhdessä monen muun palstan kanssa



Kuva: Markku Salmi, Lese 2021



Kuva: Markku Salmi, Lese 1980

P 8a: Rappion aika

Hartelan aikana
huvila pääsi pahasti
rappiolle.

Hartela luovutti
huvilan ja pienen
talon Espoon
kaupungille 1985.

Huvila peruskorjattiin
mm. Leppävaara-
seuran painostuksen
jälkeen ja se valmistui
1997.



Kuva: EKM 1990

P 8a: Åbergin lastentalo

”Torni-Åberg” on saanut uuden elämän Espoon kuvataidekoulun toimipisteenä.

Siellä annetaan taiteen perusopetusta ja järjestetään työpajoja.



Kuva: Markku Salmi, Lese 2021

P 8b: HYKAA

Maggie ja Erik Åberg rakensivat itselleen pienen talon tornihuvilan viereen.

Nyt talo toimii Espoon A-Kilta HYKAA ry:n päivätoimintakeskuksena ja kohtaamispaikkana.



Kuva: Markku Salmi, Lese 2025

P 9a: Bergåsa

Holming myi ison palstansa nro 9 hallikauppias Arthur Häggströmille vuonna 1925. Hän jakoi sen kahdeksi palstaksi: "Bredablick" ja "Bergåsa".

- "Bergåsa" myytiin seuraavana vuonna edelleen palstatilallinen K.G. Davidssonille
- Myöhemmin talossa asuivat mm. Tarvaiset



Kuva: Kaija Rantanen, Lese

P 9b: Arthur Häggström

- Harjoitti sekä tukku- että vähittäiskauppaa
- Oma lihakauppa Eerikinkadulla 1916 ja sivuliike Iso Roobertinkadulla
- Hän rakensi Bredablickin huvilan
- Häggströmillä oli palstalla iso puutarha
 - 300 omenapuuta
 - Useita luumulajikkeita



Häggströmin viinietiketti (omaan käyttöön)

P 9b: ”Bredablick”

Turuset ostivat
ilmeisesti 1940-luvun
alussa ”Bredablickin”
palstan ja huvilan
Häggströmiltä

Palstalla oli
vanhastaan runsaasti
marjapensaita, sekä
omena- ja luumupuita

Vanha rouva Turunen
myi marjoja ja
hedelmiä torilla



Kuva: Jukka Lippu

P 10: Rantasen palsta

Arvid Holming myi 1912 yhden ostamistaan palstoista varamaanmittari Mannerille 1914.

Rakennusmestarit Yrjö Rantanen ja Esko Sumu ostivat naapuripalstat 1935. Rantanen rakensi omalle palstalleen huvilan.

Perheen tytär Kaija Rantanen oli Marttojen puheenjohtaja ja kotiseutuaktiivi, joka keräsi kuvia ja muistitietoa talteen.

Rantasen ja Sumun palstoilla on nyt Ajurinmäen päiväkot.



Kerttu Rantanen juttelee Häggströmin aidan yli Korpintiellä. Kuva: Kaija Rantanen

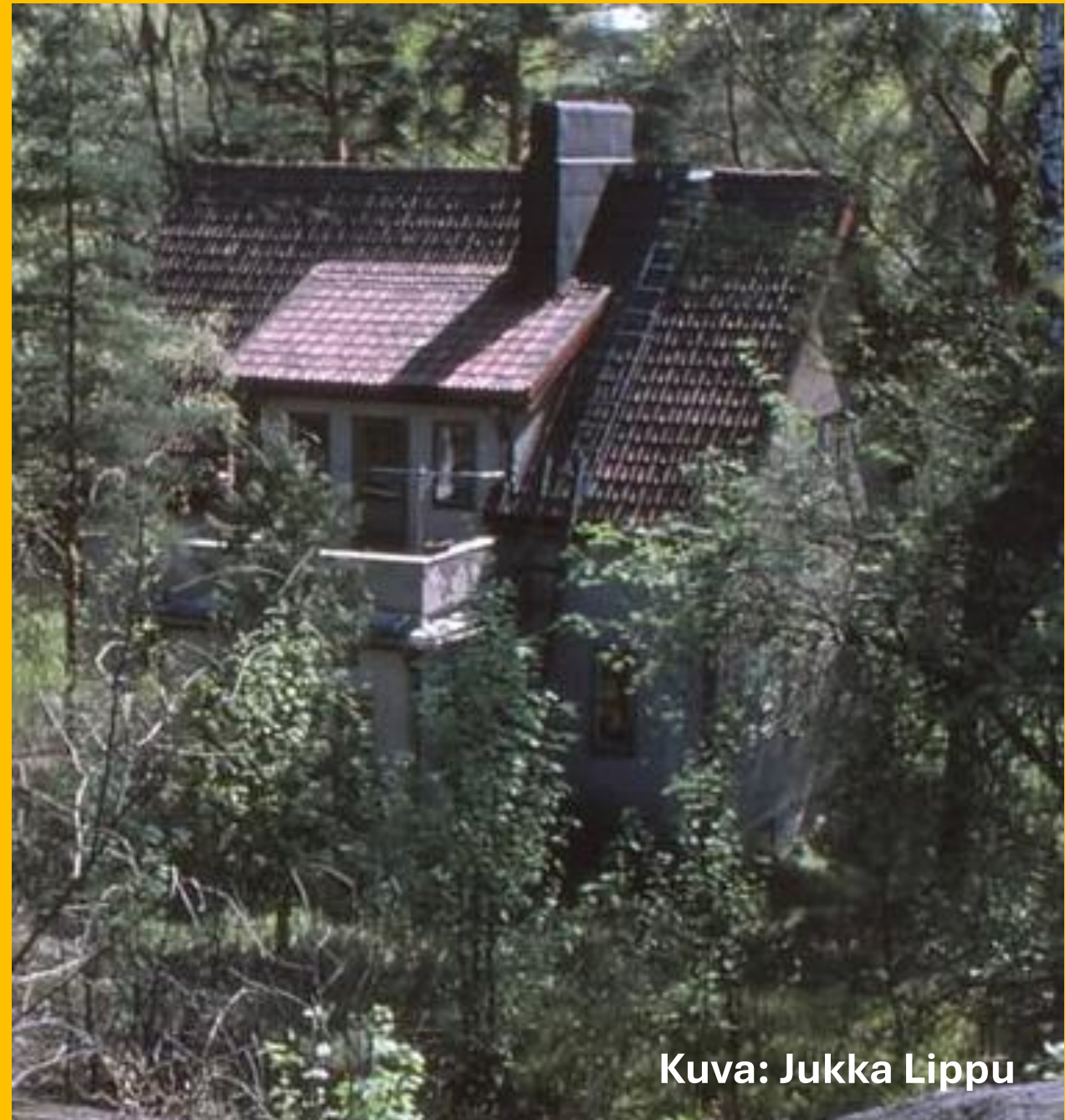
P 11: Sumun palsta

Rakennusmestarit Esko Sumu ja Rantanen ostivat 1935 naapuripalstat, jotka olivat alun perin Holmingin omistamia. Palstoille kuljettiin tykkitietä pitkin Mäkkylästä.

Sumun perheen talo poikkesi ulkomuodoltaan naapurin talosta.

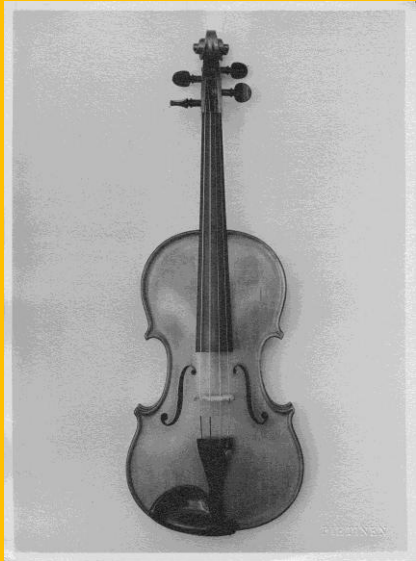
Rouva Sumu oli myös Marttojen aktiiveja.

Perheen poika Ilkka Sumu oli aktiivinen yhteiskunnallinen keskustelija yhdyskuntasuunnittelijoiden kouluttaja



Kuva: Jukka Lippu

P 13-14: Niklanderin huvila



Kuvat: Kansallisarkisto

P 13-14: Antti Niklander 1867-1951

- Myllärin poika Orimattilasta
 - Rakensi ensimmäisen viulunsa 13 vuotiaana
- Opiskeli viulunsoittoa Kajanuksen orkesterikoulussa
- Kiinnitettiin Helsingin filharmonisen orkesterin viulistiksi 1890
- Opiskeli viulunrakennusta Berliinissä
- Perusti soitinliikkeen 1900
 - Rakensi toistasataa viulua,
 - Huolsi ja hankki Filharmonian kaikki jousisoittimet
- Erosi orkesterista 1908 ja keskittyi liikkeen harjoittamiseen

Antti Niklanderin Soitinliike



Kasarmink. 25 (lähellä Ru-
nebergin patsasta) pihan
sisällä.

Puh. 47 44.

Alnoa jälleenmyyjä Suo-
messa Döhnert pianinoille
ja Heberlein viuluille v. m.
Erinomaisia Urkuhar-
mooneja, Kiell-, Puu- ja
Messinkisoittimia sekä nii-
den tarpeita.

SUURI VARASTO

Viuluja 4 mark. alkaen.

Kitarreja 10 mark. alkaen.

Mandoliineja 10 mark. alkaen.

X

P 13-14: Antti ja Aino Niklander

- Niklanderit ja ark. Wäinö Toivio ostivat vierekkäiset palstat 1909
 - Niklanderit ostivat Toivion palstan
 - Toivio ei asunut Leppävaarassa
- Rakensivat ensin kesähuvilan, myöhemmin ison ja näyttävän huvilan, johon muuttivat 1938
 - Soitinliike oli lopetettu
- Sodan jälkeen huvila oli täynnä vuokralaisia ja Niklander asui ulkomökissä. Hän kuoli 1951
- Testamenttasi omaisuutensa Antti ja Aino Niklanderin säätiölle



Kuva: Kansallisarkisto

P 13-14 Huvilan myöhemmät vaiheet

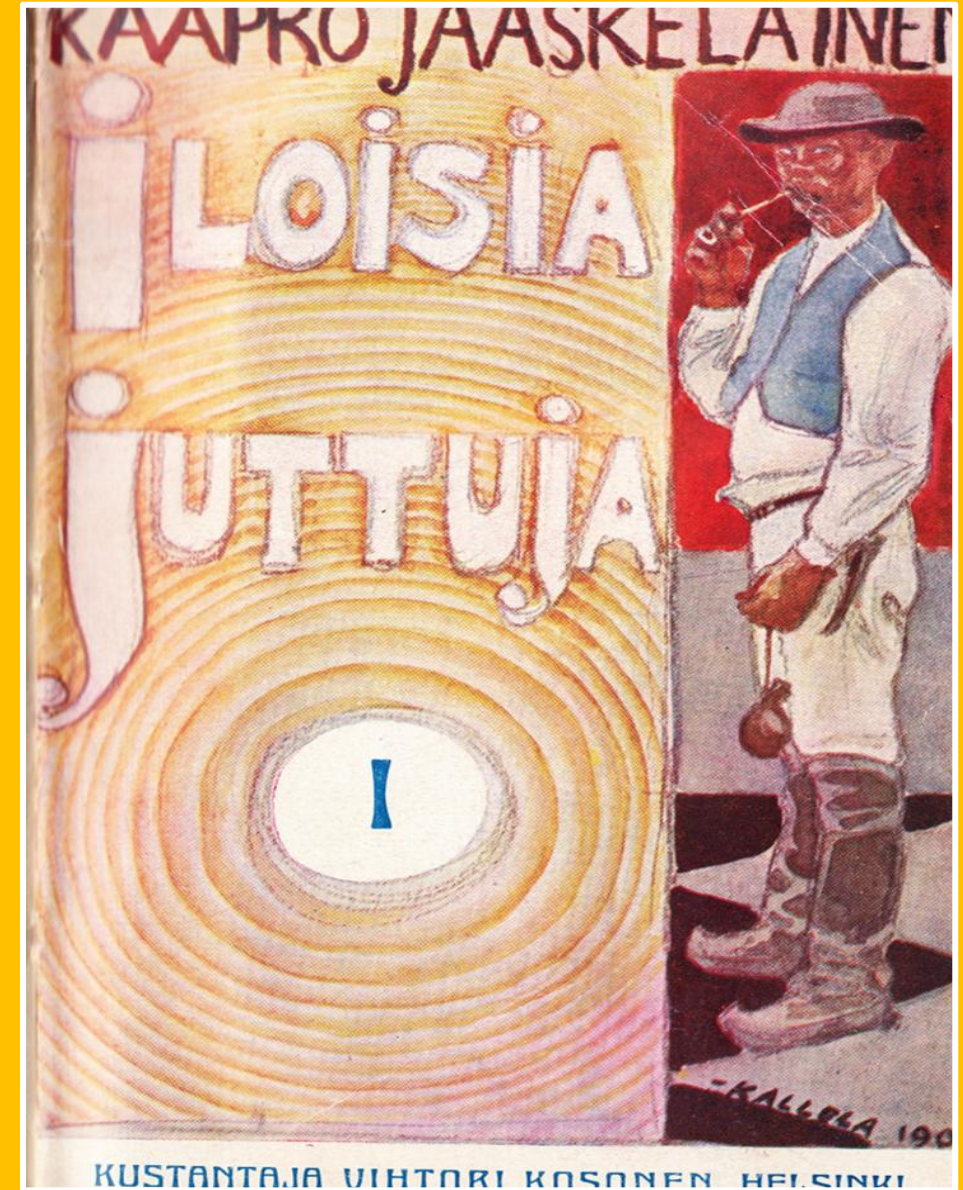
- Kunnanlääkäri Helga Feiring asui ja piti vastaanottoaan talossa 1955 asti, jolloin kunnan-lääkäarin asunto valmistui Leppävaaran terveystalolle
 - Helga Feiring ja hänen palvelijansa Aino talon parvekkeella
- 1960- ja 70-luvuilla talossa asuivat Helanderit ja Laurenit



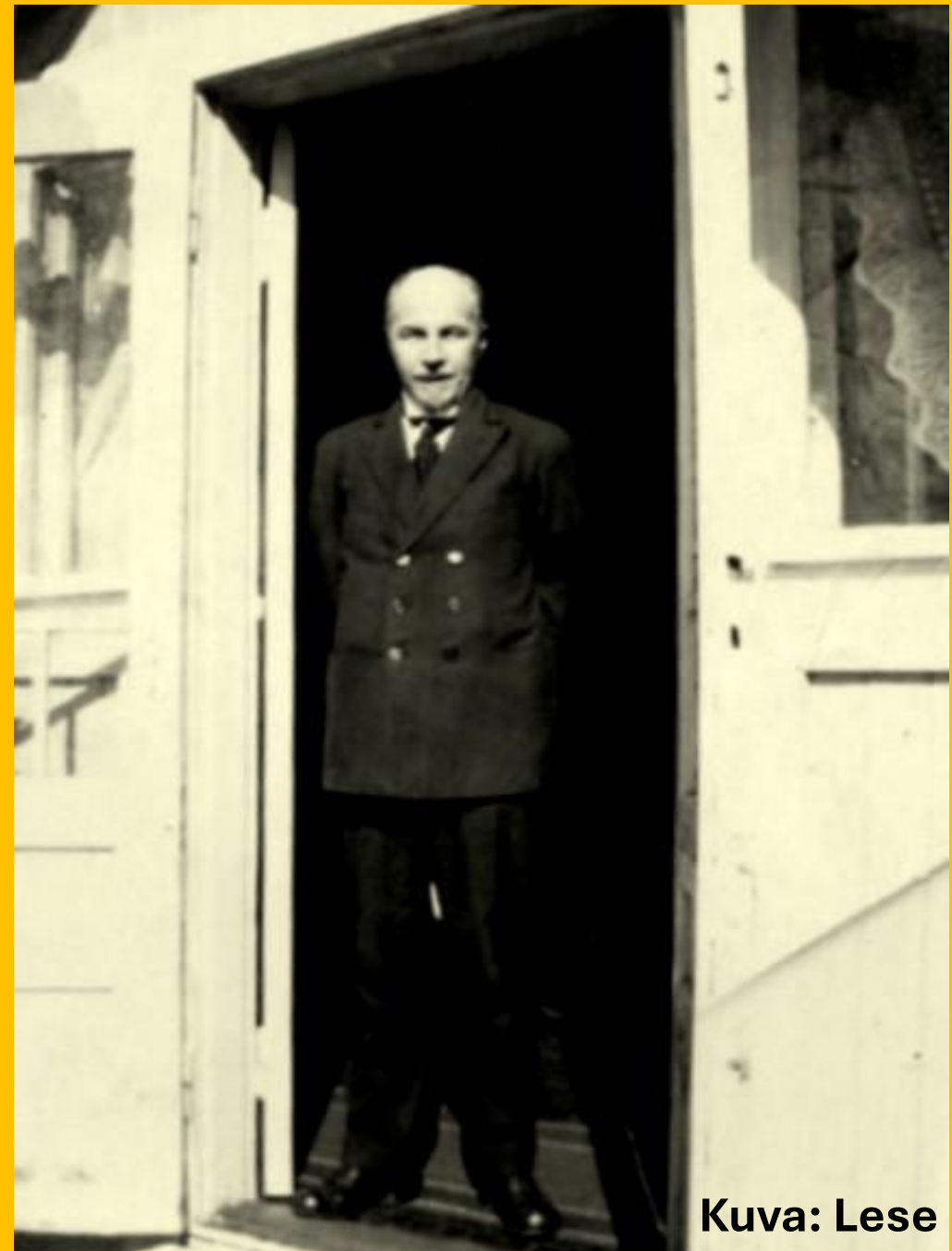
Kuva: Teuvo Ek

P 18: Haatajan, myöhemmin Gustafssonin palsta

- A. B. Mäkelä osti Koskiselta 1907 puolet Bergansin metsäpalstasta, kauppa tehtiin Mäkelän pojan nimiin:
 - Suontauksen tilan, 18 ha
 - Jääskelän tilan, 15 ha
 - Samalla Mäkelä osti palstan nro 18 vaimonsa Ellen Sofian nimiin
- Kaupat tehtiin lähes kokonaan velaksi
- Mäkelät muuttivat palstalle asumaan 1907
- Mäkelä oli sosialisti ja työläiskirjailija, alias ”Kaapro Jääskeläinen”, jota Venäjän viranomaiset ahdistelivat



- Mäkelä ei oikein pärjännyt tilanomistajana eikä hänen karpalonviljelynsäkään toiminut
- Mäkelät päättivät lähteä takaisin Sointulaan 1910
- Mäkelät myivät maat Voitto Elorannalle ja palstan 18 Vihtori Haatajalle 1910
 - Kauppakirjan vahvistajana oli Otto Ville Kuusinen
- Haataja osti 1912 Jääskelän tilan Elorannalta ja muodosti siitä 132 palstaa
- Haatajat asuivat Harakan huvilassaan aina vuoteen 1930 asti



Kuva: Lese

Liikemies Vihtori Haataja

- Systema Oy:n toimitusjohtaja
 - G. A. Mannerheimin isän konttorikoneliike
 - Toi Amerikasta maahan kirjoituskoneita
 - Systema ajautui konkurssiin 1931
- Espoon kunnanvaltuutettu
- Aktiivinen toimija Harakassa
 - Albergan Sähkön toimitusjohtaja 1923-27
 - Albergan Auto Oy:n perustajia
 - Harakan kunnallisseuran puheenjohtaja
 - Vaati Harakan erottamista Espoosta
 - Ehdotti Harakan VPK:n perustamista

Katri Haataja

- Katri Haataja toimi elokuvateatteri Kino Pirtin pianistina

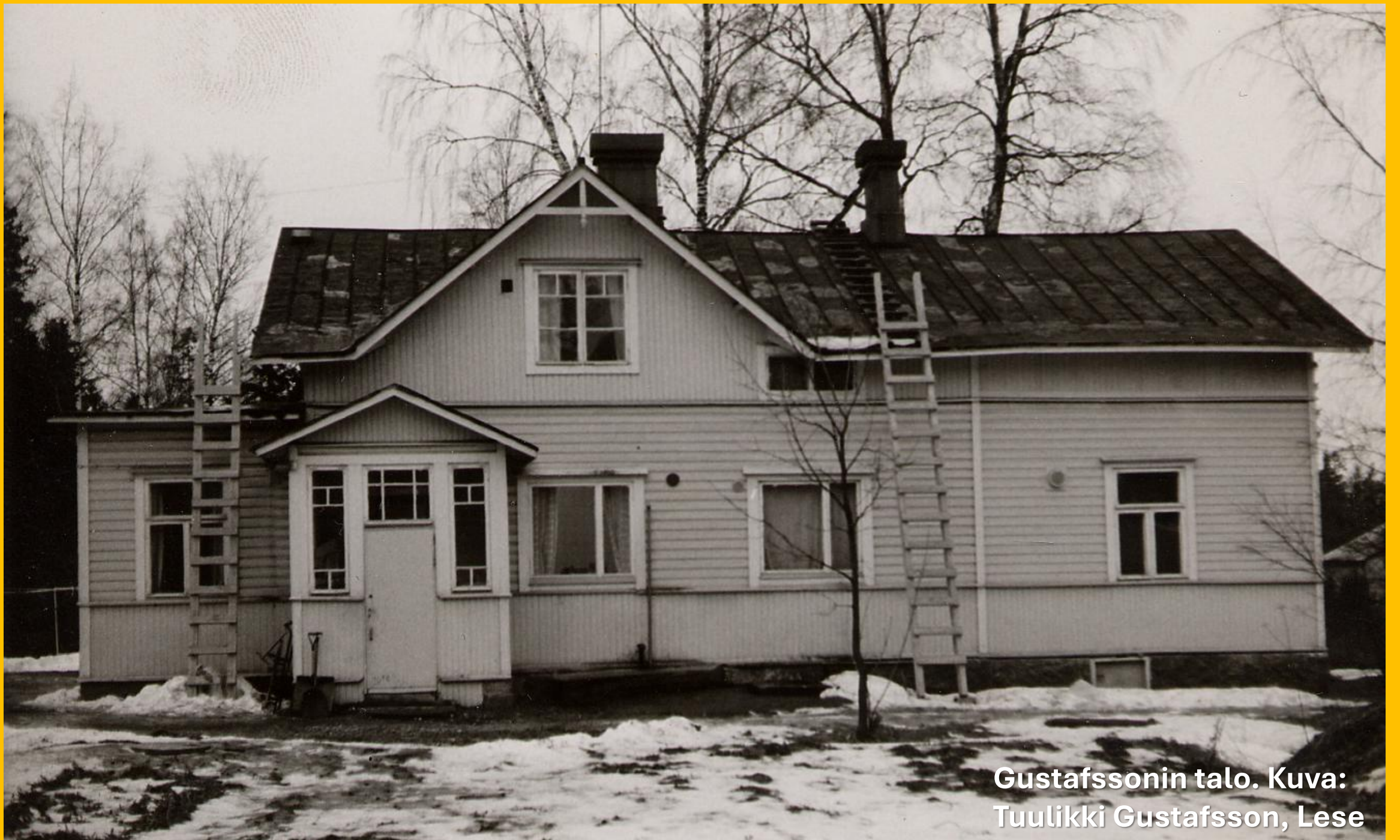


P 18: Gustafssonit

- Asuivat palstalla 1940-luvulta alkaen
- Iso perhe- 8 lasta
- Ostivat myöhemmin myös Lindholmin huvilan
- Ida Gustafssonin passivalokuvaamo
- Matti jatkoi äitinsä valokuvaamo
- Hilikka Matikaisen parturi-kampaamo



Kuva: Tuuikki Gustafsson



Gustafssonin talo. Kuva:
Tuulikki Gustafsson, Lese



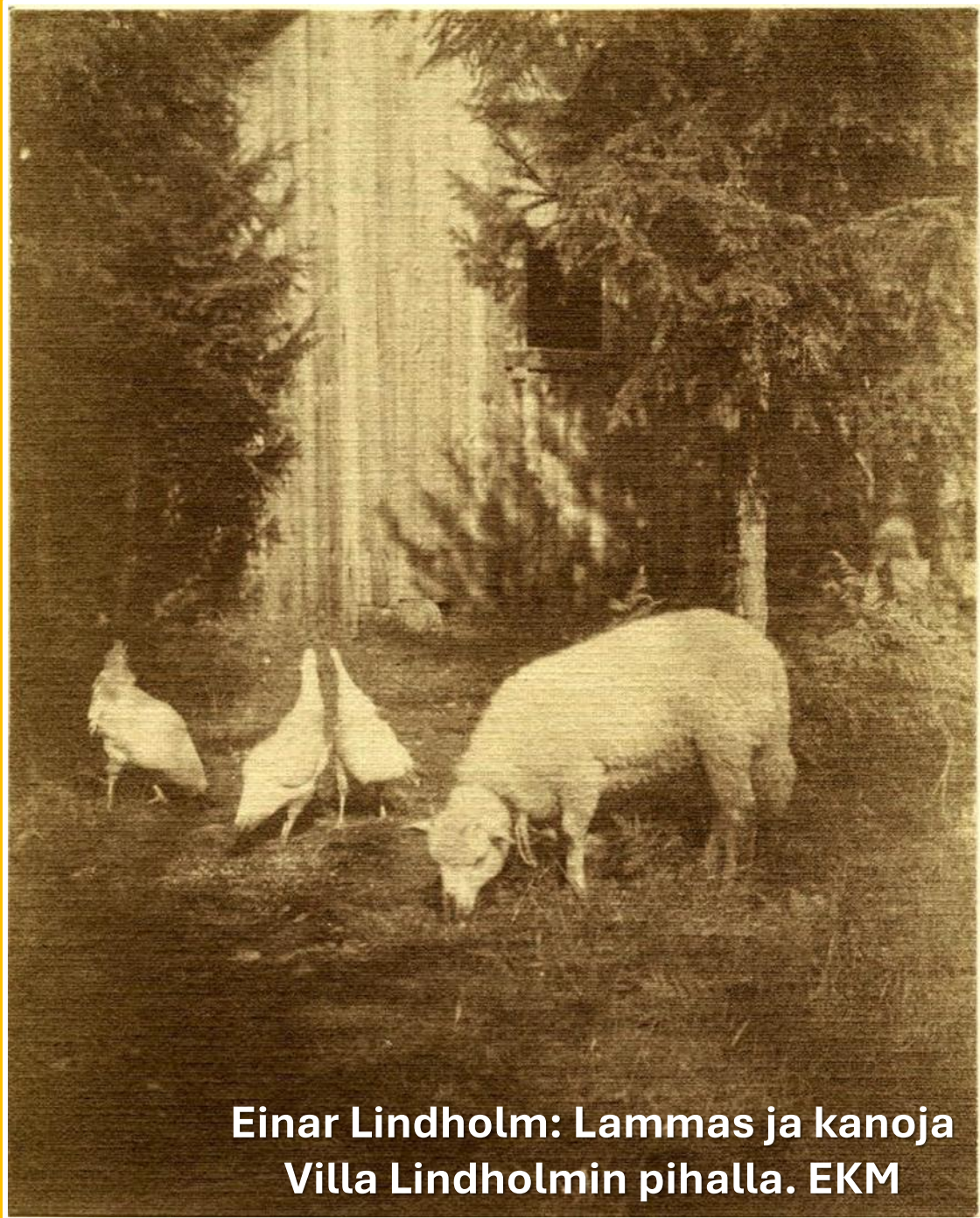
Grynderien aika 1980-luku, vasemmalla
Gustafssonin talo. Kuva Markku Salmi, Lese

P 0a: Villa Lindholm

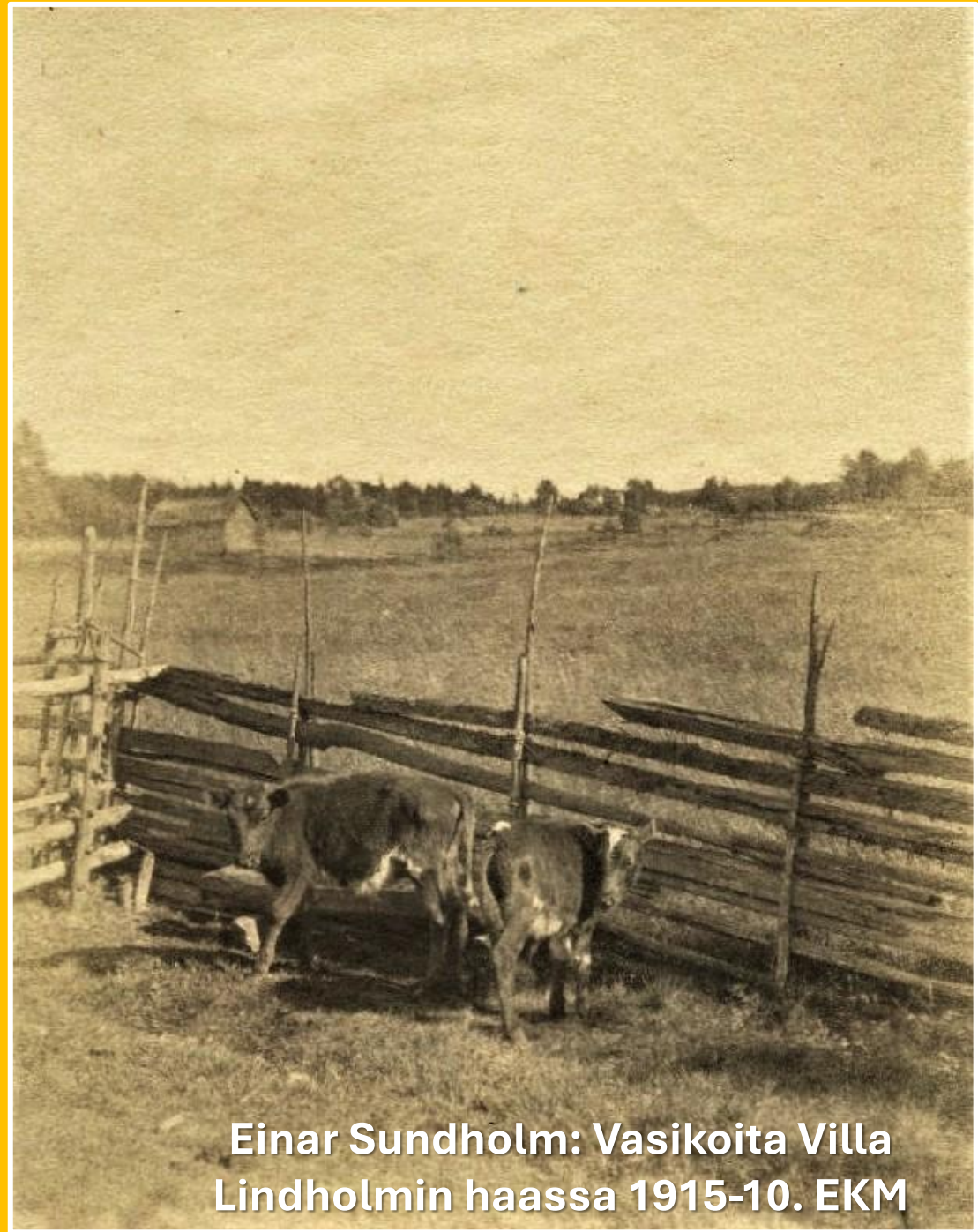
- Kirjanpitäjä Einar Lindholm osti palstan ja sillä olleen rakennuksen 1908
- Einar Lindholm aloitti työuransa vahinko-
vakuutusyhtiö Patrian kirjanpitäjänä 1896
- Hän oli ensimmäisiä amatöörivalokuvaajia Suomessa
- Menestyi useissa valokuvakilpailuissa



Einar Lindholm:
Monikon puro, EKM



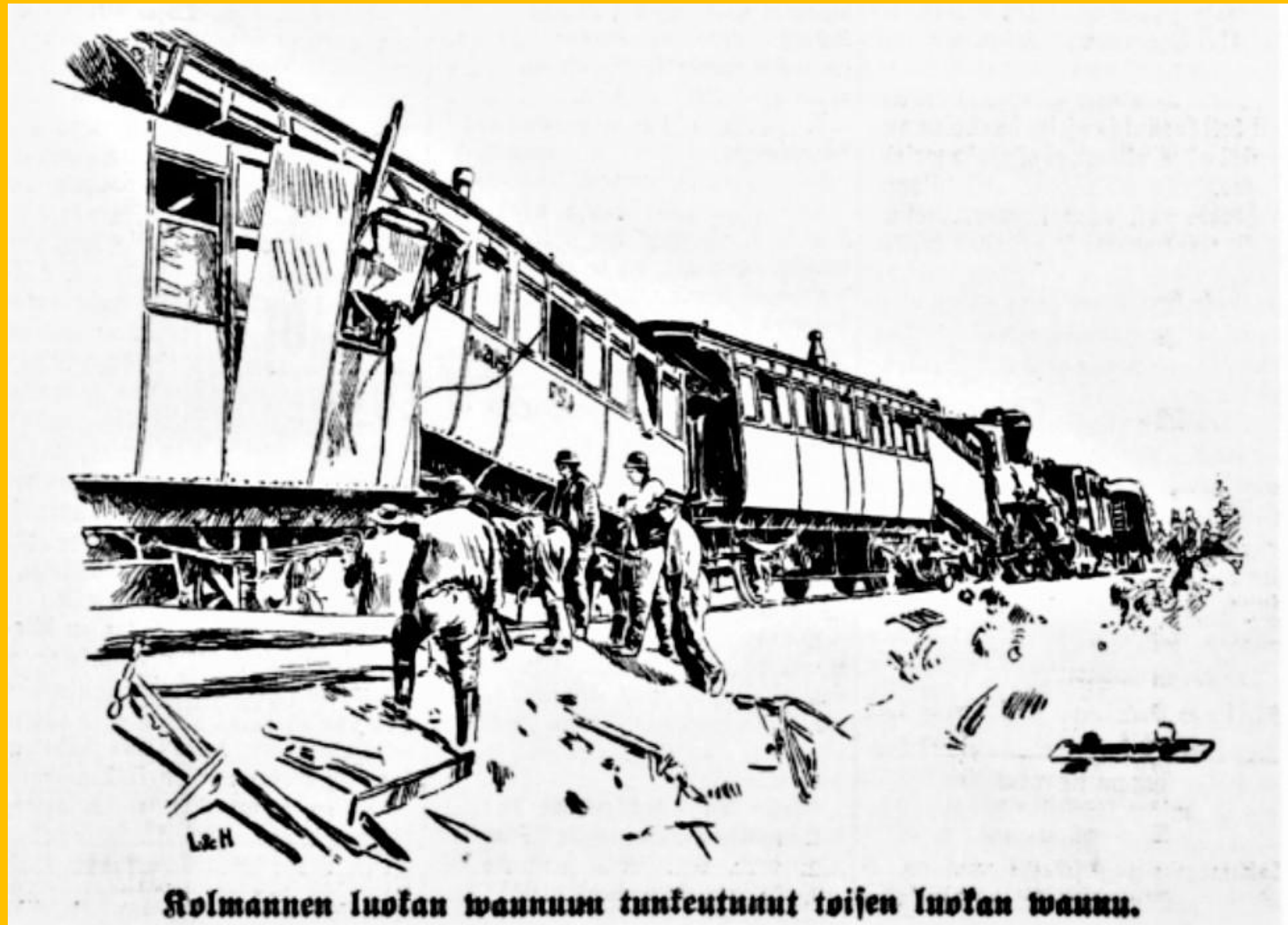
**Einar Lindholm: Lammas ja kanoja
Villa Lindholmin pihalla. EKM**



**Einar Sundholm: Vasikoita Villa
Lindholmin haassa 1915-10. EKM**

P 0a: Juna- onnettomuus

Einar Lindholm
kuoli 35-vuotiaana
Pitäjänmäen
asemalla junien
yhteentörmäykse-
sä 13.6.1910



Uusi Suometar 14.6.1910 Pitäjänmäen junaonnettomuus 13.6.1910

P 0a: Villa Lindholm

Myöhemmät omistajat ja asukkaat

- Työnjohtaja Hjalmar Niemi
1912-1913
- Karl Viktor ja Alli M Soikero
1913-1918
- Kaivertaja Karl ja Ingeborg
Sundström 1918-
 - Karl oli Suojeluskunnan
aktiiveja ja Ingeborg toimi
mm. Martoissa
 - Tytär Lullan Sundström oli
balettitanssija ja
balettikoulun johtaja
- Talon loppuaikoina siinä
asuivat Gustafssonit



Lullan Sundströmin balettikoulu
Orolan kalliolla Kuva: Lese.

P 0a:
Lindholmin
huvilan
harjoitus-
poltto 1977



Kuva: Jukka Lippu 1977

P 20: Mäkيتين tuntematon ”kreivi” Bruno Armfelt

Venäjän laivaston upseeri Bruno Armfelt osti Mäkيتين palstan 1910.

Tituleerattu ”kreiviksi”, ”everstiksi”, virallisesti ”kapten af 2ndra rangen i Kejsarliga ryska marinen”.

Armfelt löytyy jo v. 1914 puhelinluettelosta. Hänen huvilansa sijaitsi aivan tien varressa mäen päällä. Armfeltin talo oli yksi suurimmista, siellä asui aika-ajoin muitakin laivastoupseereja.

Myöhemmin talon omisti poliisi Santeri Vuorensola. Perhe asui siinä kesäisin, muutoin talo oli vuokralla.



Katajanokan sotasatama.
Kuva: HKM

Margit ja Toini
Hurmerinta
Mäkitie 5:n
kohdalla ja
tulossa
Valtatieltä.

Takana oikealla
näkyvät Armfeltin
huvilan pääty,
vasemmalla
Orolankallio.



Kuva: Pertti Hurmerinta, Leppävaara-seura

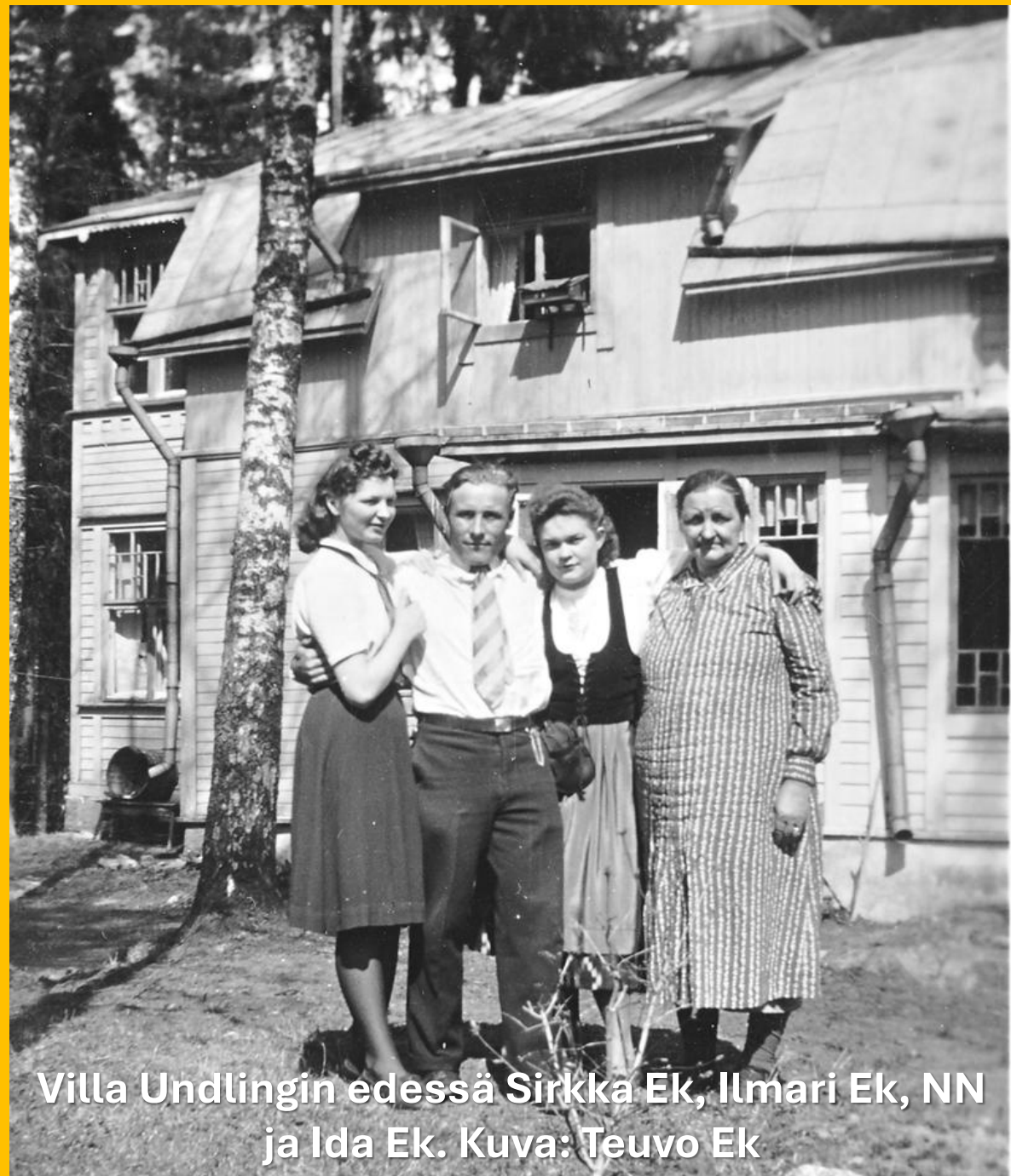
P 21: Mäkيتين 5 palsta

Maalari Juho Malk osti palstan 1910

- Malk rakensi palstalle Villa Undlingin
- Palstalla oli Malkin jälkeen lukuisia omistajia ja vuokralaisia
- Mm. 1947-54 Ekin perhe asui huvilan alakerrassa ja Kaatrakosken tytär yläkerrassa

Palstasta erotettiin kaksi osaa 1924

- Näistä palstoista on saatu vähän tietoa
 - Palsta "Kaatrakoski"
 - Leskirouva Ida Kaatrakoski
 - Palsta "Aarnio"
 - Omistajina mm. työmies August Aarnio ja Kalle Saarinen



Villa Undlingin edessä Sirkka Ek, Ilmari Ek, NN ja Ida Ek. Kuva: Teuvo Ek



Ilmari Ek Villa Undlingin portilla,
osoitteessa Mäkitie 5. Kuva: Teuvo EK



Villa Undlingin portailla
Sirkka Ek, NN, NN, Eino
Lindell, Ida Ek. Kuva: Teuvo Ek



Villa Undling. Kuva:
Raimo Pakkala 1965

P 22: Hella ja Sulo Wuolijoki



Kuva: Erkki Tuomioja

Hella ja Sulo Wuolijoki ostivat palstan Koskiselta 1910. Voitto Eloranta rakensi huvilan

- Sulo Wuolijoki oli sosialisti ja parlamentaarikko
- Hella oli kotona, hoiti Vappua ja oli lakiasiantoimiston kirjeenvaihtaja
- Hella aloitteli näytelmäkirjailijan uransa Leppävaarassa

Wuolijoet muuttivat pois 1914

Hella ja Vappu



Kuva: Erkki Tuomioja



Kuva: Erkki Tuomioja

Hella Wuolijoki

- Menestynyt liikenainen
- Näytelmäkirjailija
 - Rakastettu Niskavuori-sarja
 - Brechtin kanssa Herra Puntila ja renkinsä Matti
- Talvisodan rauhanneuvottelija, ”vakoilija”
- Kansanedustaja
- YLE:n pääjohtaja

P 22: Wuolijokien jälkeen

- Lauri af Heurlin 1914-1920
 - Osti huvilan Wuolijoelta, ei asunut
 - Merikapteeni Frans Roos 1920-1931
 - Mm. Albergan sähkön hallituksen jäsen
 - Työmies Johan Silen 1931-1932
 - Viilaaja Karl Warpanen 1932-
-
- Talo purettiin 1970-luvun lopulla
 - Huvilan paikalla on nyt As.Oy Valliniitty, Rautakiskonkuja 5
 - As. Oy Valliniityn ja Leppävaara-seuran toteuttama muistolaatta paljastettiin 2018

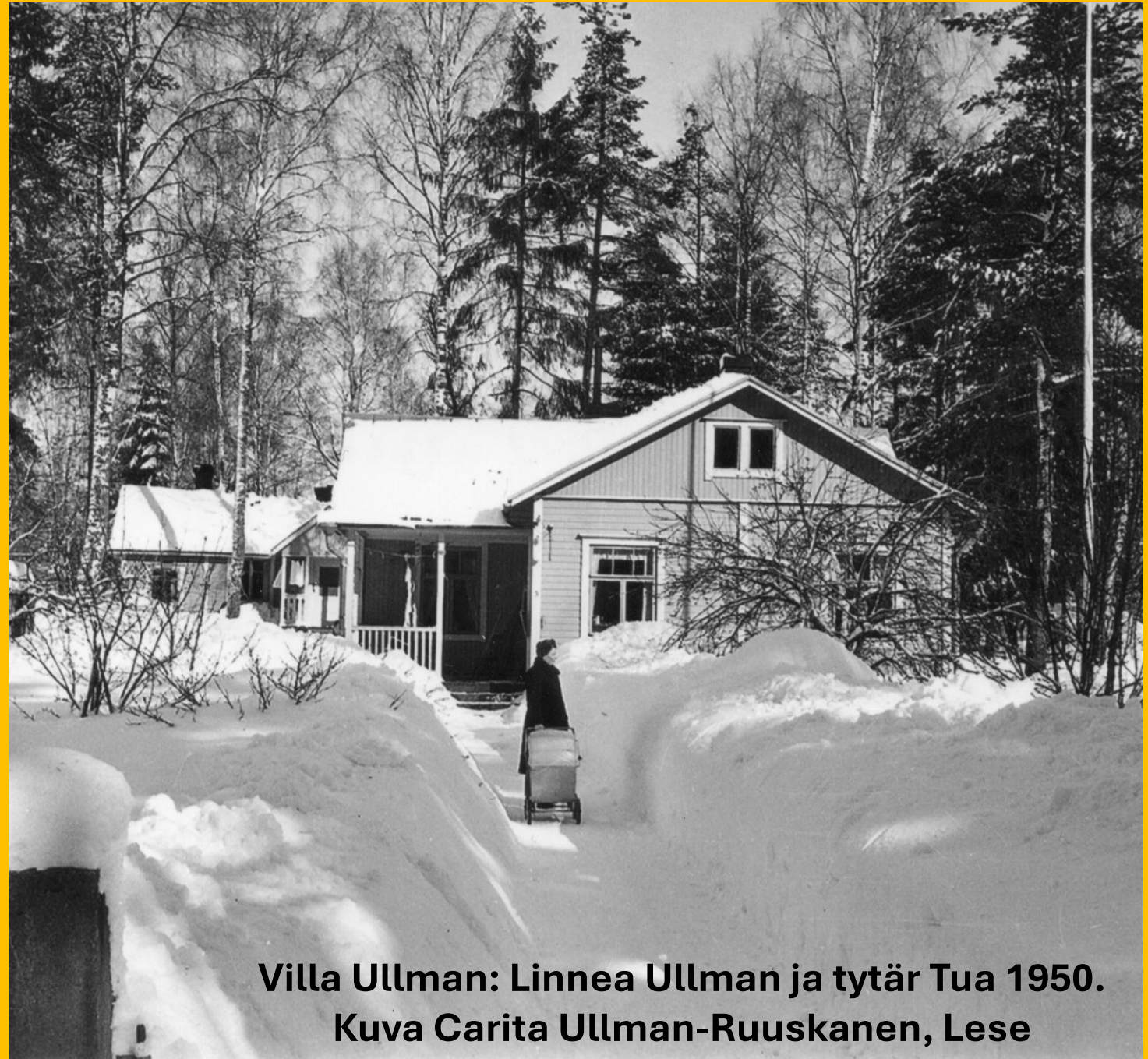


Kuva: Markku Salmi, Lese

P 24: Villa Ullman

Suutari Gustaf Ulmanen ja vaimonsa Maria ostivat tontin 1909

- Fredrik Ullman, Gustafin poika, rakensi palstalle huvilan
- Fredrikin jälkeen huvila siirtyi Kurt ja Linnea Ullmannille
- Huvila myytiin 1973 rakennusyhtiölle
- Huvila paloi 1970-luvun lopulla



**Villa Ullman: Linnea Ullman ja tytär Tua 1950.
Kuva Carita Ullman-Ruuskanen, Lese**



Villa Ullmanin puutarhassa: vasemmalta schäfer Ulla, Carita ja Tua Ullman, Leila Kilpinen, Berit Ullman ja Osmo Kilpinen. Kuva Carita Ullman-Ruuskanen

P 25: Vahlhelm

Veturinkuljettaja Johan Vahlhelm osti palstan jo 1908 ja rakensi sille komean huvilan. Sen mukaan mäki sai nimen Vahlhelmin mäki.

Kilpiset ostivat 1940 huvilan. Huvilassa oli korkea kivijalka ja siksi sen kellaria käytettiin pommisuojana sodan aikana. Kilpiset pitivät myös yleistä saunaa. Kilpiset erosivat ja Lempi meni naimisiin Einari Muinosen kanssa. Myöhemmin saunaa kutsuttiin Muinosen saunaksi.

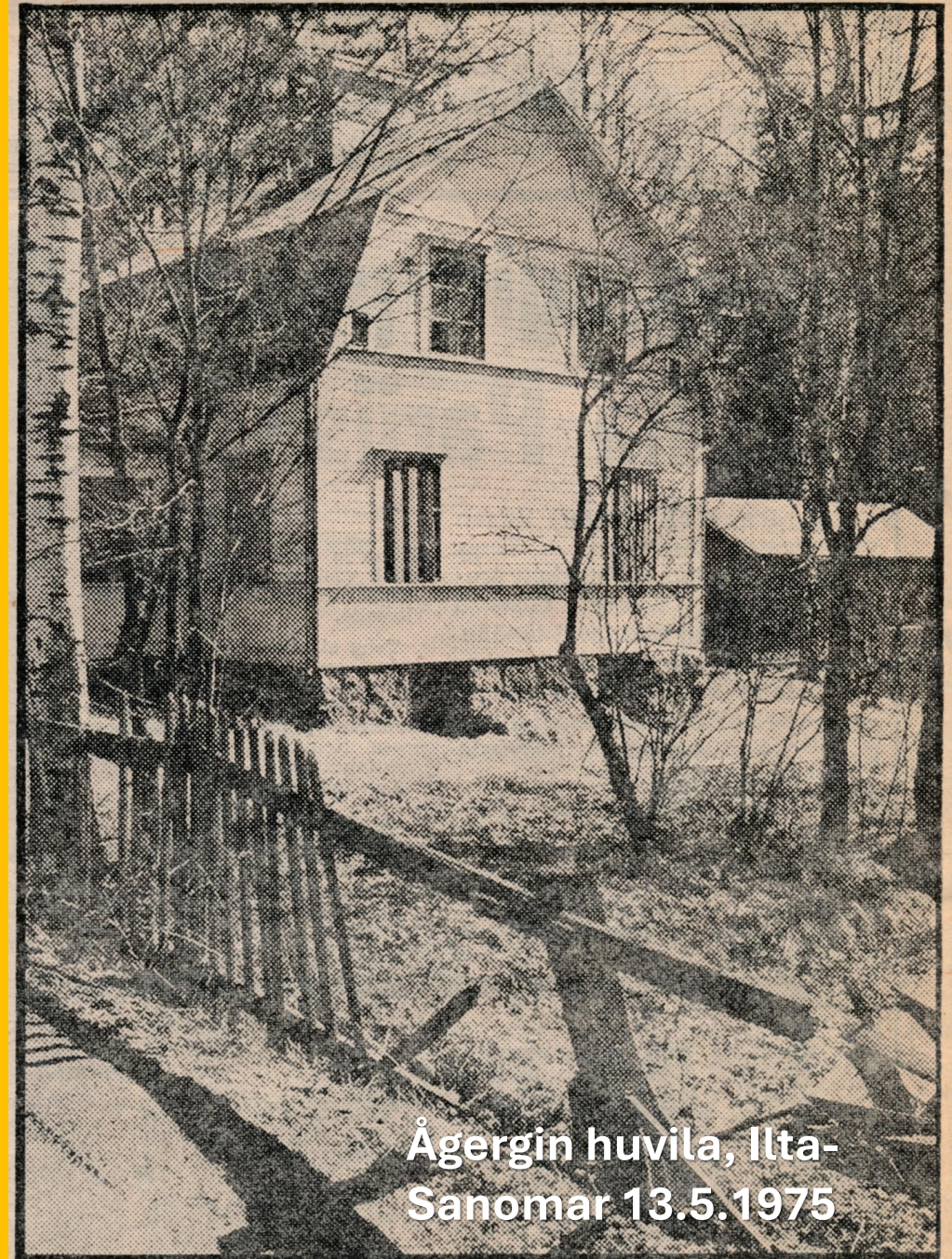
Kilpisen tytär Leila oli arvostettu laulutaiteilija ja –pedagogi.



Kuva: Carita Ullman-Ruuskanen, Lese

Käytetyt lähteet

- Kuvalähteet on merkitty kuvaan
 - Lyhenteet: EKM = Espoon kaupungin museo, HLM = Helsingin kaupungin museo, Lese = Leppävaara-seura ry
- Leppävaara-seuran kuva. Ja dokumenttiarkisto
- Kansalaismuistipiirin aineistot
- Juhani Kinnunen. Palstatilojen muodostuksia ja omistusolojen muutoksia Bergansin perintötilan metsäpalstalla Lintuvaarassa n. vuosina 1907-1926. Moniste 2008
- Valtatien varrelta. Tarinoita ja kuvia Leppävaarasta ja Harakasta. Leppävaara-seura ry 2015.
- Henkikirjat 1900-1920
- Kansalliskirjaston digitaaliset aineistot. Sanomalehtihaku.
- Albergan puhelinluettelot 1914-1931



Ågergin huvila, Ilta-Sanomien 13.5.1975

Mitä tästä kaikesta on jäljellä?

- Muistoja ja kirjoja
- Åbergin lastentalo
- Katuverkko
 - Palstoituksen tielinjat
 - Patteritiet
- Linnoitteet
 - Juoksuhaudat
 - Bunkkerit
 - Kellari

